

Laudatio pentru Doamna Judecătoare Paraschiva Dumitru

Acest Laudatio aduce la lumină rolul decisiv al hotărârilor Doamnei judecătoare Paraschiva Dumitru în exercitarea de către elevi a dreptului de a opta liber pentru frecventarea orelor de religie. Laudatio a dorit să pună în valoare și Edictul de la Turda, primul act care proclama libertatea de conștiință pe teritoriul Europei. Sunt două argumente pentru ca Noua Revistă de Drepturile Omului să onoreze inițiativa Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință publicând elogiul.

NRDO

Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință acordă, începând cu anul 2019, un „Premiu al Libertății de Conștiință”, menit să onoreze persoanele care au contribuit, prin atitudinile și acțiunile lor, la progresul libertății de conștiință în România. Noi, membrii Asociației, am luat această inițiativă apreciind că situația libertății de conștiință într-o comunitate reflectă gradul de civilizație, de umanism și de libertate a acestei comunități.

Am ales ca zi de acordare a premiului ziua de 13 ianuarie. La 13 ianuarie 1568, la Turda, Dieta Transilvaniei a proclamat prin lege, pentru prima dată în Europa, toleranța religioasă și libertatea conștiinței. Prin semnarea Edictului Libertății Religioase, care exprima năzuința spre pacea interconfesională, Transilvania a devenit, într-un secol marcat de violențe religioase, tărâmul libertății religioase și al toleranței interconfesionale, acordând refugiu celor persecutați și alungați din alte țări.

Doamna Paraschiva Dumitru, personalitatea căreia îi acordăm Premiul Libertății de Conștiință în anul 2019, întâia oară deci, are meritul de a fi îmbunătățit decisiv exercitarea de către elevi a dreptului lor de a opta liber în România pentru frecventarea orelor de religie.

Religia, ca obiect de studiu predat în mod confesional, a fost inclusă în programa școlară în 1990, prin acte administrative ale Ministerului Educației în parteneriat cu Secretariatul General al Cultelor. Consacrarea prin lege s-a făcut în 1995, iscând o dispută constituțională ca urmare a obligativității copiilor din ciclul primar de a studia această disciplină. După decizia Curții Constituționale din 1995, Parlamentul României a modificat prevederile privind obligativitatea participării copiilor din ciclul primar la ora de Religie, dar a instituit obligativitatea înscrierii tuturor copiilor și a elevilor majori din învățământul preuniversitar pentru studiul religiei.

Timp de aproape 25 de ani, copiii din România au fost înscriși din oficiu pentru studiul materiei confesionale Religie. Înscrierea din oficiu a creat și condițiile prezenței covârșitoare a manifestărilor religioase în școlile publice prin slujbele religioase oficiate la începutul și pe parcursul anului școlar, prezența simbolurilor religioase în sălile de clasă în afara orelor în care se studiază Religia, titularizarea cadrelor didactice care predau Religia - materie confesională.

Situația a însemnat o limitare severă a libertății de religie a copiilor, pe care numai o schimbare

a „regulilor de joc” o putea opri. Acesta este contextul în care rolul doamnei judecătoare Paraschiva Dumitru s-a dovedit unul covârșitor. În primul din cele trei dosare pe care le-a avut pe rol, în anul 2014, privitoare la modalitatea de înscriere a elevilor/elevelor pentru studiul religiei în școli a admis o cerere de sesizare la Curtea Constituțională care avea să aibă ca rezultat, într-un final, schimbarea regulilor de înscriere la disciplina Religie.

La scurt timp, printr-o hotărâre definitivă, Doamna Judecătoare Paraschiva Dumitru a confirmat faptul că prevederile Legii educației referitoare la înscrierea din oficiu a copiilor pentru studiul religiei constituie o discriminare, în conflict cu principiul egalității în fața legii și cu legislația privind combaterea discriminării.

Într-un al treilea dosar, printr-o altă hotărâre definitivă, doamna Paraschiva Dumitru a dispus că Legea educației, în varianta de atunci, intră în conflict cu principiul libertății de conștiință și astfel cu legislația privind libertatea religioasă.

Cele două hotărâri date de Doamna Judecătoare Paraschiva Dumitru nu aveau echivalent în jurisprudența colegilor săi. Hotărârile rezultau dintr-o analiză elaborată a principiilor de drept pentru a discerne între două legi aflate în conflict pe același palier al importanței juridice: Legea educației și Legea privind interzicerea oricăror forme de discriminare. Legea educației favoriza cultele religioase în detrimentul interesului superior al copiilor, în timp ce tezele Legii de combatere a discriminării îl apărau. Argumentația judecătoarei din Buzău avea să fie preluată și confirmată de Curtea Constituțională a României prin Decizia din 12 noiembrie 2014.

Ar fi greu de supraestimat importanța schimbărilor în exercițiul libertății de gândire, de conștiință și de religie în România pornite de la hotărârile Doamnei Judecătoare Paraschiva Dumitru și din decizia judecătorilor constituționali. La aproape 450 de ani de la Edictul de la Turda, Doamna Judecătoare Paraschiva Dumitru confirmă una din ideile enunțate atunci: „Oamenii pot să își aleagă învățătura care le este pe plac”.

Apreciind imparțialitatea, tenacitatea și devotamentul doamnei judecătoare în afirmarea dreptății, pentru respectarea și aplicarea principiilor care stau la baza garantării și exercitării dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință este onorată să inaugureze în 2019 Premiul său, acordându-l Doamnei Paraschiva Dumitru.

Asociația pentru Libertatea de Conștiință
Buzău, 13 ianuarie 2019